

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 22. De impedimento ætatis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

esse de iure diuino siue positiuo siue naturali Sanchez ait in sequenti nu. 7. & ante eam Couarr. aliis citatis in Epitome par. 2. cap. sexto, §. 11. Ad quod confirmandum ipse Sanchez adfert tum alia quæ apud ipsum videnda relinquimus: tum quod in omni lege fidelibus inueniatur in initum tale matrimonium. Nam in lege naturæ tale fuit quod Iacob inuit cū filiabus Laban Ethnicis: & quod Ioseph cum filia Putipharis Egyptia, & in lege scripta veteri, quod Esther inuit cum Assuero, & in lege Euangelica permissum olim fuisse habetur ex D. August. in libro vnico De fide & operibus cap. 19. Qui & matrem suam sanctam Monicam nupsisse viro pagano, testatur in lib. 9. Confess. cap. 9.

167. De iure ergo solum Ecclesiastico est tale impedimentum: non quod habeatur canon expressus quo matrimonium inter baptizatum & non baptizatum, præsertim iam credentem, sit inuoluidum (vt patet consideranti cap. Iudæi, cap. Caue & cap. Non oportet 28. quæst. 1. quæ pro eodem impedimento communiter citantur) sed quod ex consuetudine & praxi Ecclesiæ ipsum habeatur: id quod sufficit, præsertim cum consuetudo sit rationi & sacræ Scripturæ consentanea. Ratio enim dicitur non decere, nec expedire vt fidelis matrimonio coniugatur cum infideli: quandoquidem coniunctio animorum & bona prolis educatio, cum ea disparitate vix esse potest. D. Paul. in priori ad Corinth. cap. 7. eiusmodi connubium prohibet dicens: Cui vult nubat, tantum in Domino, id est dummodo Christiano vt D. Hieron. interpretatur libro 1. aduersus Iouinianum. Quam interpretationem ex eo referens Cotarr. loco citato sub initium, eandem tribuit Tertulliano lib. 2. ad vxorem. Deinde in posteriori ad Corinth. cap. 6. præcipit idem Apostolus inquitens: Nolite in iugum ducere cum infidelibus. Videri potest Sotus in 4. distinct. 39. quæst. vnica art. 2. & notari quomodo possit in hoc impedimento Summus Pontifex dispensare, quod ipse explicat ante solutionem argumentorum. De quo etiam Sanchez in ead. disput. 71. num. 10. Qui in disput. 73. & quatuor sequentibus, late differit de matrimonio infidelium quæ apud ipsum videnda relinquam, ad leuandum prolixitatis fastidium in re minus ordinaria.

CONTENTI ergo erimus notare matrimonium fidelis contractum cum infideli, etiam si verum sit, quatenus contractus (ali. qui D. Paulus in priori ad Corinth. cap. 7. non consideret conuerso ad fidem non discedere à coniuge infidelis) non esse tamen sacramentum nouæ legis. Nam non baptizatus nullum sacramentum conficere potest excepto baptismo: & in sacramento matrimonij vterque contrahentium est illius minister, sibi que mutuo illud conferunt: baptizatus vero etsi capax sit talis ministerij, non potest tamen sacramentum ipsum matrimonij conferre non baptizato, qui non est capax alterius sacramenti quam baptismi. Quocirca tale matrimonium nullo plane modo sacramentum est nouæ legis: ac proinde nec gratiam confert ex opere operato.

168. Si quæras, An idem sit dicendum de matrimonio quod Catholicis cum hæretica contrahit. Respondetur negatiue, nam validum esse, & munis sententia est Canonistarum, vt loco citato num. 4. notat Couarr. illis addens D. Thomam & Sotum: & addi possunt alij quos magno numero Sanchez refert disput. 72. num. 2. Pro qua facit: tum cap. Creceuit De hæreticis in 6. vbi decernitur, vxores quæ scienter hæreticis nupsere, priuandas esse dote in penam delicti, nec tamen iubeantur separari: in quo videtur supponi tale matrimonium valere. Tum quod iura inueniantur quidem prohibere tale matrimonium, cap. Non oportet, & cap. Caue 28. quæst. 1. non tamen irritare. Tum etiam quod non sit consuetudo Ecclesiæ vt tale dissoluatur tanquàm irritum, nec permittatur Catholicis viuente hæretica coniuge inire aliud matrimonium. Tum demum, quod vt Sotus habet in fine citati art. 2. disparitas cultus, de qua hic agitur, non consistat in defectu interioris fidei, sed sacramenti fidei, nempe baptismi, quo fit Christianæ fidei professio. Hæreticus autem, & à fide apostata per fidei defectum non desinit esse baptizatus, sed retinet characterem hominis Christiani, qui indelebilis est vt definit Concilium Florent. in instructione Armenorum, & Trident. sess. 7. canone 9. De sacramentis in genere.

169. VERVM TAMEN vt Sotus addit, mortale est eiusmodi matrimonium contrahere: quod Sanchez approbat aliis ad-

huc citatis disput. 72. num. 4. quia contrauenitur iustissimo Ecclesiæ præcepto, interdicentis tale matrimonium propter fidei periculum, Catholico coniugi, & proflimmens. Quod vitare quanti referat satis indicat D. Paulus ad Titum 3. cum hæreticum hominem post vnam & secundam correctionem deuitare mandat: & cum D. Ioannes in sua secunda epistola prohibet ne tali Aue dicatur.

Quamquam Azor. in 2. par. moral. Institut. lib. 8. cap. 11. quæst. 5. & post eum Sanchez in sequenti num. 5. id moderandum censet: vt non procedat in locis in quibus hæretici non denūciati, nec publici Clericorum percussores Catholicis misti manent, vt in Germania, Gallia, Polonia. Nam in talibus locis ex consuetudine recepta obleges amicitiae retinendas, & communem pacem reipublicæ que tranquillitatem tuendam; licita possint esse matrimonia eiusmodi, dummodo Catholica persona cum hæretica contrahens permittatur libere & absque peruersionis periculo in fide permanere. Damnant vero iidem, Azor quæst. 6. & Sanchez num. 6. tanquam impium pactum, quod non nunquam apponitur tali coniugio, vt ex filiis nascituris, quidam fidei Catholicæ, & quidam hæresi adhaerent: quod aperte est contra ius canonicum in quo statuitur in fidei fauorem: si pater sit fidelis, filius sequatur conditionem patris: cap. final. De conuers. infidel. in fine: atque siue pater siue mater fidelis sit, ex cap. Iudæi 28. quæst. 1. parentis fidelis religionem filij sequantur. Intellige nondum doli capaces: quia doli capaces adhuc pure infideles, relinquendi sunt suæ libertati, nec cogendi ad fidem, ex c. De Iudæis & Cap. Ad finem 23. q. 5. Idem quoque pactum, est contra ius diuinum quo parentibus incumbit cura liberos suos baptismi initiatos educandi in fide, ac in iis moribus, quibus consequantur remedia salutis spiritali necessaria: quod non fit in hæresi.

Supereff respondendum ad id quod obiici potest ex canone 72. sextæ synodi, non esse validum matrimonium inter Catholicum & hæreticum. Respondetur ergo vel eum canonem esse de numero eorum quos Torrensis cõtenit non esse editos ab ea synodo, sed suppositos: vel vt Couarr. loco citato sub finem magis probat: hæretici nomine illic significari infidelem, de quo loquitur D. Paul. in priori ad Corinth. 7. ad cuius verba eundem canonem alludere satis indicat hæc eius particula: Iuxta Pauli sententiam.

CAPVT XXII.

De impedimento ætatis.

SUMMARIUM.

170. Ætas de iure canonico necessaria ad matrimonij validitatem.
171. Puberes etiam si nondum capaces copule carnalis, possunt valide contrahere: & quatenus peccatum si mortale, ante annos pubertatis contrahere sine iusta excusatione.
172. Quinam sint anni pubertatis, & quid sit proximum esse pubertati, & malitiam supplere ætatem.
173. Modi quibus cognosci potest eiu, modi proximitas.
174. Expectanda est plena pubertas ad iudicandum, An matrimonium contractum inter impub. res fuerit nullum: & quod ob bonum pacis tale matrimonium permittatur.

170. DE ætate quæ ad matrimonium requiritur agitur in iure canon. 30. quæst. 2. & Extra. De desponsatione impuberum: ac in 6. eodem titulo. Duabus autem de causis ea requiritur, iuxta cap. De illis 2. Extra titulo citato. Primo quidem, prout ætas ipsa seauum adfert discretionem vsuue rationis: sicque defectus ætatis pertinet ad impedimentum ægramentis, quod in præcedenti cap. 11. habitum est dirimere matrimonium iure diuino & naturali. Secundo vero, prout secum adfert potentiam generandi seu consummandi matrimonium: hacque ratione defectus ætatis impedimentum est huius generis: nempe dirimens matrimonium iure Ecclesiastico, (non item naturali vt ostendit Sanchez libro 7. disput. 104. num. 9.) quo constitutum est: vt etiam si quis

habeat

habeat vsqum rationis nihilominus matrimonium non sit validum, nisi ipse quoque pubertatis annos attigerit: vel saltem huiusmodi sit, qui possit habere copulam carnalem, cap. De illis 1. cap. Attestationes, & cap. final. De despons. & impub. & c. vnico §. 2. eodem titulo in 6. Ratio vero talis constitutionis est, quod homines vt plurimum, ante ante annos pubertatis non habeant discretionem sufficientem ad bene expendendum, & eligendum coniugalem consensum, nec sint capaces copulae.

NOTANDVM autem est primo: ex probabiliori sententia (pro qua Couarr. aliquot citat in Epit. quarti Decret. par. 2. cap. 7. nu. 2. & Sanchez. plures, in sequenti nu. 15.) eum qui annos pubertatis excessit, quantumuis nondum potens sit ad carnalem copulam, posse valide contrahere matrimonium, quia neque prohibetur iure Ecclesiastico, cum iam sit pubes: neque iure naturali, cum talis impotentia temporalis sit, non autem perpetua: quae sola matrimonium impedit iure natura, vt habitum est in praecedenti cap. 15. Accedit quod alioqui dicendum esset pari ratione, illum qui post annos pubertatis temporali aliquo morbo laborans, non potest carnali copula vti, nec posse matrimonium contrahere, quod est absurdum.

NOTANDVM est secundo: iuxta probabiliorum quoque sententiam, in quam plures Sanchez. refert lib. 1. De matrim. disp. 17. num. 1. & 5. peccatum esse mortale ante tempus constitutum ab Ecclesia matrimonium contrahere. Quod colligitur ex cap. Vbi non est, De despons. impub. ponderando illius verba *districte inhibemus*, & c. quae indicant obligationem grauem, atque adeo sub mortali imponi. Adde quod matrimonium tunc inualidum sit per hoc impedimentum: vt congruenter cap. A nobis, & sequenti, De despons. impuberum, notare solent Doctores, quorum plures in sua summa Henriquez commemorat lib. 12. cap. 7. §. 1. in margine lit. E. & ideo grauis iniuria fiat sacramento. A quo tamen peccato excusare potest, tum inuincibilis ignorantia, vt quando id fieret consilio parentum vel tutorum, quod puer contrahens bona fide sequeretur: tum etiam Episcopali licentia, seu dispensatio: quam si iusta causa ad sit, dare potest: va Sanchez in eadem disp. 104. num. 12. ostendit. Tum demum intentio contrahendi matrimonium, non quidem vt impedimentum habet Ecclesiasticum: sed vt hoc non obstante illud valeat, quantum potest alias valere, quod non est contra ius tribuens ei vim sponsaliorum in cap. finali De despons. impub. & in cap. vnico §. 2. eodem tit. in sexto.

NOTANDVM est tertio, annum pubertatis in viris quidem esse decimum quartum completum, & in foeminis duodecimum completum, ex cap. Puberes, & cap. Continebatur, & cap. Attestationes, & cap. Ex literis, De despons. impub. & cap. 1. De delectis puerorum, nihilominus validum esse matrimonium contractum in vltimo die eorundem annorum, prout habet Sanchez in praecedenti num. 2. quia in matrimonij fauorem ius sic interpretari consentaneum est, praesertim cum parum pro nihilo reputetur. Atque ante id tempus contractum matrimonium vim & locum habere sponsaliorum, iam diximus: quod est intelligendum si celebrantes excefferint annum septimum, quia ex cap. Literas, cap. Accessit, cap. Ad dissoluendum, ante illum contracta sponsalia non sunt valida. Porro et si quis non attigerit annum pubertatis, tamen si proximus sit pubertati, atque talis in quo malitia suppleat aetatem, potest valide matrimonium contrahere, ex cap. De illis 2. De despons. impub. & ex cap. vnico §. 2. eodem titulo in sexto.

NOTANDVM est quarto, de praedicta malitia quid sit, difficultatem esse: de qua inter ceteros (quorum Sanchez meminit in citata disp. 104. q. quarta) Couarr. satis late tractat in Epitome par. 2. cap. 5. Probabile autem videri, quod inter se non distinguantur proximum esse pubertati, & talem esse in quo malitia suppleat aetatem: hoc est, vt ibidem Couarr. interpretatur ibidem num. 3. qui discretionem habeat ad coniugalem consensum intelligendum, & potentiam ad carnalem copulam: adeo vt proximum esse pubertati, sit cu illa discretionem, hanc potentiam habere, quantumcumque nondum peruentum sit ad annum pubertatis. Pro quo facit quod ius canonicum talem proximitatem explicat per ipsam potentiam ad carnalem copulam, vt in citato cap. De il-

lis, & in cap. Puberes, eodem titulo.

NOTANDVM est quinto, talem potentiam, atque adeo proximitatem ad pubertatem, cognosci posse tribus potissimum modis. Primus est, quando inter personas per matrimonium coniunctas intercedit copula carnalis: quae interdum solet pubertatis tempus anticipare ex cap. A nobis De despons. impub. Atque si vterque coniunx fateatur talem copulam intercessisse, tunc validum est matrimonium, in quacumque demum aetate id contigerit dummodo habuerit discretionem requisitam ad praestandum liberum consensum. Quod si vir vnus dixerit & mulier contrarium, in foro exteriori creditur viro iuranti, ex cap. Continebatur, eod. tit. Secundus modus est, quando quis ante pubertatem habet copulam cum quacumque persona. Nam id indicium est sufficiens, quod malitia in ea suppleat aetatem. Hunc modum habet glossa ad cap. vnicum De despons. impub. in sexto, verbo *Suppleat*. Vltimus modus est ex signis corporis, de quibus consulendi sunt medici. Aliqua refert Syluester in verbo Matrimonium 5. quaest. 3. vbi etiam horum modorum posteriorum meminit.

Legi de hac re potest Sanchez in citata disp. 10. quaest. 4. penultima & vltima. vt & in praecedenti quaest. 3. pro responsione ad difficultatem: quanto tempore expectandum sit, quando vir 14. anno expleto, aut foemina duodecimo, inueniuntur adhuc impotentes ad copulam: vt experientia fiat sufficiens ad iudicandum impotentiam esse perpetuam: & ideo matrimonium esse irritum. De qua cum eodem authore, & cum ceteris quos citat, tenere possumus expectandum esse vsque ad plenam pubertatem, quae in foeminis 14. anno aetatis contingit, & in viris anno 18. prout Sanchez ipse ex vtroque iure deducit. Notandum est postremo, ex c. 2. De despons. impub. nonnumquam pro bono pacis seu ad Principes magnos in amicitia retinendos, permitti vt matrimonium inter impuberes contrahatur: ita scilicet, vt vxor impubes ad domum mariti deducatur, ibique tanquam pignus pacis & amicitiae retineatur.

CAPVT XXIII.

De impedimento defectus testium & praesentiae Parochi.

SUMMARIUM.

- 275 Ex Concilio Trident. habetur tale impedimentum: cuius decretum promulgari in parochia specialiter debet, vt vim sortiantur. No autem Parochum praesentem, aliquid dicere.
- 176 Idem impedimentum habet locum in articulo mortis, & cum quis contrahit in loco vbi memoratum decretum est promulgatum, etiam si non sit promulgatum in propria parochia.
- 177 Sufficit alterutrius propria praesentia Parochi ad matrimonij validitatem: cum contrahentes sunt diuersarum parochiarum: quodque proprii Parochi nomine non comprehendatur is qui est quidem originis, non tamen loci in quo contrahitur.
- 178 Qui comprehendantur nomine proprii Parochi, cuius praesentia requiritur ad validitatem matrimonij.
- 179 Quatenus prohibitio Episcopalis, ne Parochus aut alius de ipsius licentia, matrimonio assistat, impediatur aut non impediatur eius validitatem.
- 180 Proprii Sacerdotis delegatus, rotel sicut ille, extra Parochiam assistere matrimonij, sufficienter ad eiusdem validitatem, & qualis debet esse talis delegatio seu licentia, vt censetur sufficiens.
- 181 De licentia tacita extra habitationem qui sit tenendum, & qui cum quis simplici Sacerdoti dicit sententiam habere contrahendi ipso assistente.
- 182 Validitatem matrimonij non obstat, quod Parochus aut testes meru aut dolo adducti sint ei assistere: & quando sponsali transcant in matrimonium, per secutam copulam carnalem.
- 183 Quis habens sensum rationis, potest esse testis & procurator in matrimonio: & casus in quo a matrimonij validitate, nec Parochi nec testium praesentia requiritur.

173.

174.

L
S

Con-